

4-Hayvancılık:

a-Büyükbaş Hayvancılık:

3 türde ırk vardır. 1- Melez, 2- Kültür,3- Yerli ırk

Büyük:İnek yavrusu

Düğe:1,5-2 yaşında dişi inek

Tosu: 1-1,5 yaşında erkek inek

Kültür ırkı ahırda beslenmelidir. Kuru havadar bir ortamda kalmalıdır. Yerli ırk genellikle her ortama uyabilmektedir ancak elde edilen süt miktarında farklılık olmaktadır. Yerli ırktan günde 3-4 lt süt elde edilirken kültür ırkı 35-40 lt süt vermektedir.

Buzağı doğduktan sonra iki gün boyunca memeden ağız akar.Ağız tatlıdır ve içilir.Komşulara tabakla dağıtılır. Onlarda yem ve tuz verirler. Ağız çok sütü olsun diye çaya dökerler. Sütü sağarken meme önce buzağıya verilir

Anne sütü indirdiğinde buzağı çekilip süt sağılır.

a-1Günlük ve Mevsimlik Bakım:

Sabah 8:00'de yem verilir ve sağılır.

Saat 10:00da tekrar yem ve saman verilir.

Saat 12:00'de sulanır.

Saat 15:00'de tekrar yem ve saman verilir.

Saat 17:00'de sulanır.

Saat 17:30-!8:00'de tekrar sağılır.

Mayıs ayında yaylaya giden sığır 9. aya kadar yayılır. Hayvanlar bu süre zarfında her gün getirilip götürülür. İyi cins bir inek günde 15 kilo yer.Yaz aylarında sabah 8:00'de çıkar akşamüstü 19-20:00'de inekler meraya ve dağlara götürülürler. Köyde hayvan bakımı genellikle kadınlar tarafından yapılır. Hayvanın tanıdığı kişiye süt sağdığı söylenir. Yeni buzağıya aç kalmaması için yumurta içirilir(Foto69-70-73).Ahırlarda özel bir buzağılık yoktur. Hayvanlardan ayrı ahırın bir köşesinde bulunurlar.(Foto71-72)

Bir inek satın alınırken yavrusunun erkek olmasına özen gösterilir. Çünkü dişi yavrular daha fazla ilgi beklemektedir. Büyümesi için iki sene hamile kaldığında da dokuz ay bakmak zorunda olma gibi sebeplerden dolayı halk tarafından istenmez.

Büyükbaş melez :1 inek+buzağı :450000000

Kültür:1inek+ buzağı:600000000

Yerli: 1 inek+buzağı:300000000

Büğlek tutma: Hava çok sıcak olduğunda sinekler hayvanı çok rahatsız ederse hayvanlar kuyruklarını kaldırıp kaçarlar.

b-Küçükbaş Hayvancılık:

Kuzu : 25 gün —6 aylık otlama çağındaki koyun yavrusu

Toklu: 6 ay-1 yaş arasındaki koyun

Şişek: 1-2 yaşında dişi koyun kasaplık kısır koyun

Koç : 1-2 yaşında erkek koyun

Körpe: Süt emen yavru keçi

Oğlak: Otlama çağındaki yavru keçi

Çebiş: 1-2 yaşındaki keçi

Erkeç: 2 yaşında erkek keçi

Teke: tohumluk erkek keçi

(DOĞANAY, Sabriye 1982,s:145)

b-1- Günlük ve Mevsimlik Bakımı:

Yazın sabah namazından az sonra koyunlar, Beşpınar, Hacıbögürtlen, Taşlıböyür, Taştarla,, Kale, Şavran, Kızılağaç, Dedeyanı, Kaleannacı(karşısı), Aşağıtarla, Sığıreyreği, Kavşakdibi, Harmanlar, Sarıgöçük, Keçikalesi, Yayla, Kaplanların çayır, Karakaya, Kalealtı, Sivritepe, Karadere, Uzunmezar, Kirazköyü, Arçoluğu, Ardıçtepe, Buzkayası, Mezargeddiği, Güllerin yanı vs. gibi yerlere en küçüğü 8 yaşında olan çocuklar tarafından otlatmaya götürülürler.Akşam saat 19-20:00 civarında köye geri dönerler. Gidilen yerde susayan hayvanlara su içirilir.Saat 12'ye doğru tekrar sulanır. Harman çeşmesi, Kiraz köyünde Beşbunar, Şavran, Sığıreğiği, Arçoluğu, Karadere'de birçok çeşme vardır. Keçikalesi Sarıgöçük, Aşağıtarla, Taştarla, Yayla, Kavşakdibi, Kale, Biçenderesi, Akçın, Karasetik, Yanyurt, Gevenni, Mezarderesi, Fırınderesi, Gencer, Kayardere (çoğunlukla orada otlanır).

Akşam saat 19-20:00 de sulanır. Bu öğünde yem ve samanda verilir. Kurbanlık koyuna yem verilir. Yazın 70 koyuna 1 öğünde 10 kilo yem verilir.

Küçükbaş hayvanlar Mayıs-Haziran-Temmuz'da sağılırlar. Sonbaharda hastalanmamaları için koyunlar ilkbaharda kırılırlar (Foto77). Yünün kilosunu da pazarda 250 bine satarlar. Toklu sürüleri(Foto74) yazın saat 18:00'da gider. Bazıları gece saat 01:00'de dönerken bazıları sabah saat 08:00'de köye dönerler. Sürülerin başında en az 15 yaşında genç delikanlılar bulunur. Elleri tüfekleri ile sürüye olabilecek herhangi bir saldırıya engel olaya çalışırlar. Toklular meraya ve orman içine götürülürler. Koyunlar(Foto75) ise akşamüstü 19-20:00ler de gider sabah 8:00'lerde gelirler.Koyunlar dağa çıkarlar.Yaz dönemlerinde yaylada otlatılır. Koyun Mayıs'tan 1 Ekim'e kadar gece otlatılır. Meraya götürülür. Kıraç yerlerde otlatılır. Koyun kuzu Eylül- Eylül'de yaylanır. Yaz ayında korumalı bölgede yaylanamazlar.

10. aydan başlayarak güz aylarında "örüm" yapılır.

Örüm:Sürülerin sabaha kadar güdülmesidir. Ekim ayında başlar.

Çatma : toplama sürü

Kuz : Rüzgarın güneş görmeyen kuzey tarafına denir

Eyrek: Koyunun yatırıldığı

Ekti: Kuzu annesinden başka koyunları da emer. Eğer gittiği koyunun kuzusu sağdan emerse o soldan zorla emer.

b- 2 Don ve Nişanlar:

Delme Karagöz: Koyunun göz ve ağız çevresinin siyah olması

Sürmeli: Gözünün üstünde siyahlık olan koyun

Çakal: Alnının ortasında beyaz benek olan koyun

Kurukafa: Başı etsiz, gözleri çukur olan koyun

Küpeli: Boğazında iki çıkıntısı olan koyun

Moruş: Yüzlerinde nokta gibi siyahlık olan koyun

Kıvırcık: Yünü kıvrık kıvrık olan koyun

Geyik: Boynuzlu olan koyun (Foto76).

Karabaş: kafası siyah olan koyun

Ger. Vücudu siyah etekleri beyaz olan koyun

Beşiktaş: Siyah beyaz koyun

Akkuşu: yüzü bembeyaz olan koyun

Ceylan Bakışlı:Gözü çekik, göz çevresi siyah olan koyundur. Köyde beğenilen bir kızın adı da isim olarak hayvanlara konulabilmektedir.

Eskiden Ağustos ayında sürüye koç katılarken şimdi ise sürüde sürekli bir koç yer alır. Küçükbaş 5 ay 10 gün sonra doğar. Bir kez kışın Şubat'ta kuzular. 1.ayda doğan iyi koyundur.

Kışın kar yoksa sürüler devamlı olatmaya götürülür. Koyun ayda 2 milyona güttürülür

Nazara karşı yapılanlar:

Hayvanı nazardan korumak için leylek kemiği, muska yapılır. Hayvanın boynuna incik boncuk, tavuk boku takılır. Üzerlik, çörek otunun dumanı hayvana tütürülür.

b-3 Hastalık ve Tedavi Şekilleri:

Kelebek: hayvanın ciğeri ve çenesi şişer. Tedavisi mümkündür.

Şap: Bulaşıcı ve yaygın bir hastalıktır Hayvanın ayaklarında ve ağızında yaralar olur.Yılda iki kez aşılama yapılır. Destekleyici tedavisi de yapılır.

Çelermeye (Enteratoksemi): Mevsime bağlı olarak oluşan bağırsak zehirlenmesidir. Sıkça görülür

Yazın ot yemeye alışan hayvan kışın birden saman yemeye başlayınca bağırsaklarında zehirlenme olur. Hastalık Bulaşıcı değildir. Ancak besili bir hayvanı bile etkiler. Bu durumda hayvan kesip yenir.

Çiçek: Hayvanın tüysüz bölgesinde kabarcık ,ağızında yara oluşumuna neden olur. Hamile hayvanlarda düşüğe neden olur. Bulaşıcıdır. Korunabilmek için aşılama koyunlarda koç katımından keçilerde teke katımından önce olmalıdır

Burusella: Bulaşıcı bir hastalıktır.Koyun, keçi ve sığırdada düşüğe neden olur. Tedavisi yoktur.

İrinli Şiş: Tedavisi için şişlik bıçakla yarıp sıkılır. Yara üzerine penesilin tozu ve yağ sürülür.

Temre: Yüz ve ayaklarda görülen mantar hastalığıdır. Yara üzerine melhem sürülür.